

NR 3 (51) 2017

News of Science and Education

Sheffield
SCIENCE AND EDUCATION LTD
2017

Степаненко Т.І., Казицька Н.М.

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

м. Дніпро, Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ «КРОК-3: ЗАГАЛЬНА ЛІКАРСЬКА ПІДГОТОВКА»

Резюме. В статті наведені результати анкетування 65 лікарів-інтернів за спеціальністю «Педіатрія» та «Неонатологія». Оцінка теоретичних знань та практичних навичок показала, що краща підготовка інтернів була з дисципліни «педіатрія». Самостійна робота з буклетом та он-лайн тестування є найбільш ефективними формами підготовки лікарів інтернів до ліцензійного іспиту «КРОК-3». Виявилась нагальна необхідність на всіх етапах підготовки лікарів розширити та поглибити вивчення таких дисциплін як військова медицина, радіологія, токсикологія.

Ключові слова: «КРОК-3», лікарі-інтерни, підготовка.

Лікарі різних спеціальностей повинні вміти надавати невідкладну допомогу пацієнту незалежно від віку та наявної патології. При підготовці лікарів-інтернів важливе місце займає формування теоретичної бази знань та відпрацювання практичних навичок з надання невідкладної допомоги, контроль якої здійснюється за допомоги ліцензійного іспиту «КРОК-3» та спирається на сучасні клінічні знання, що використовують в екстреній медицині, освітленні в клінічних протоколах та відповідають вимогам міжнародних освітніх програм та даним доказової медицини. Тому якісна підготовка лікарів-інтернів до ліцензійного іспиту «КРОК-3: загальна лікарська підготовка» стає важливим етапом становлення майбутнього фахівця, сприяє узагальнюванню та систематизації базових знань з надання невідкладної медицини та включає різні форми навчання: робота з буклетами, он-лайн тестування, робота в групі за окремими розділами тощо. Але ефективність засвоєння теоретичної та практичної бази в тій чи іншій формі може виявитись різною, що потребує глибокого вивчення цього питання для підвищення якості медичної освіти.

Метою роботи

було визначення ефективності різних форм навчання при підготовці до ліцензійного іспиту «КРОК-3: загальна лікарська підготовка» та оцінки рівня необхідних теоретичних знань та ступеню відпрацювання практичних навичок протягом проходження додипломної освіти та навчання в інтернатурі.

Матеріали та методи.

Було проведено анкетування 65 лікарів-інтернів 2015 – 2017 років навчання на кафедрі педіатрії 3 та неонатології ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», з них за спеціальністю «Педіатрія» 50 інтернів та 15 – за спеціальністю «Неонатологія». Анкета включала загальну оцінку складання ліцензійного іспиту «КРОК-2», питання суб'єктивної оцінки рівня знань перед початком та протягом всієї підготовки до іспиту «КРОК-3», ступеню засвоєння різних клінічних профілів, форми підготовки, які більш сприяли засвоєнню теоретичних знань та практичних вмінь, пропозиції лікарів-інтернів щодо підвищення ефективності навчання.

Результати та обговорення.

На початку навчання в інтернатурі лікарі-інтерни оцінювали свої теоретичні знання перед проведенням вхідного тестового контролю за буклетами «КРОК-3» переважно як добрі (середній бал склав 4,1 у інтернів-педіатрів та 3,7 у інтернів-неонатологів), що погоджується з середньою оцінкою складання ліцензійного іспиту «КРОК-2» (85,7% та 85,2% відповідно).

Протягом навчання на додипломному етапі анкетовані інтерни визначили, що більш глибокі теоретичні знання та практичні вміння вони отримали з дисципліни «Педіатрія» (86% інтернів-педіатрів та 66,7% інтернів-неонатологів). Близько 40% всіх лікарів-інтернів оцінили свої знання як добрі з клінічних дисциплін «хірургія» та «акушерство-гінекологія». Найбільш засвоєними теоретичними темами на додипломному етапі лікарі-інтерни визнали інфекційні хвороби та надання невідкладної допомоги на догоспітальному етапі. 78% інтернів оцінили позитивно свої вміння з методики проведення серцево-легеневої реанімації. Більшість інтернів відзначила, що добре засвоїти серцево-легеневу реанімацію допомогли тренінги на манекенах та робота у тренажерному класі.

На думку лікарів-інтернів вони не отримали достатні знання з «Терапії» (32% педіатрів та 33,3% неонатологів) та організації медичної допомоги (48% педіатрів та 20% неонатологів). Анкетована група визначила й окремі теми, які не були достатньо освітлені в процесі навчання у медичному виші. Так 34 (52%) інтерна незадоволені отриманими знаннями з військової медицини, 16 (25%) інтернів – з питань отруєнь і токсикології та 10 інтернів (15%) – з питань радіаційної медицини. Згідно визначеним недоліками при підготовці до ліцензійного іспиту «КРОК-3» ми скоригували тематику занять і акцентували увагу на засвоєння цих тем.

Протягом навчання на очній частині інтернатури всі лікарі-інтерни проходили різні форми тренінгу: самостійна робота з буклетом, он-лайн тестування, робота в групі над тестами по окремим розділам, робота з викладачем по розгляді тестів за темою практичного заняття та робота з різними джерелами інфор-

мації по профілям (протоколи, підручники, методичні рекомендації). Аналіз анкетування показав, що 58% інтернів вважають роботу з викладачем по розгляду тестів за темою практичного заняття достатньо ефективною формою підготовки до ліцензійного іспиту «КРОК-3». Але більшість лікарів-інтернів віддавали перевагу індивідуальній підготовці: самостійна робота з буклетом імпонує 72% інтернам-педіатрам та 66,7% інтернам-неонатологам, а он-лайн тренінги вони вважали найефективнішими (72% та 80% відповідно). Менш **результативною** формою підготовки до ліцензійного іспиту «КРОК-3» інтерни визнали роботу з джерелами інформації, які іноді мають розбіжності в підходах до надання невідкладної допомоги по різних профілям. З нашої точки зору робота з джерелами інформації формує клінічне мислення лікаря, вміння критично оцінити подану інформацію, закріпити отриманні знання.

В підготовці лікаря важливим є практичне застосування отриманих знань та навичок. Анкетування інтернів показало, що тільки 28% готові використовувати отриманні знання при підготовці до іспиту «КРОК-3» в своїй практичній діяльності. Більшість інтернів визнали, що при підготовці до ліцензійного іспиту «КРОК-3» вони більше орієнтувалися на добру здачу іспиту, а не на застосування отриманих знань у практиці, тому необхідний пошук мотивації інтернів до застосування не тільки теоретичних знань, але й їх практичного втілення.

Після проходження вихідного тестування з бази тестів «КРОК-3» лікарі-інтерни визначили конкретні труднощі, які, на їхню думку, заважали їм у підготовці. Перш за все, лікарі-інтерни відзначають розбіжності у підходах до надання невідкладної допомоги в різних джерелах інформації в залежності від клінічного профілю, які перешкоджають формуванню стійких знань та вмінь. По друге, наявність помилок у відповідях до тестових завдань «КРОК-3», що потребує механічного запам'ятовування правильної відповіді і не формує знань. По третє, наявність застарілих тестів, які не відповідають сучасним клінічним протоколам. Близько 10% лікарів – інтернів відмітили наявність громіздких тестів зі складною побудовою речень, що потребує більш тривалого часу на їх усвідомлення та формування відповіді. Такі зауваження з боку лікарів-інтернів потребують перегляду та оновлення тестових завдань з боку центру тестування, створення уніфікованих клінічних протоколів з надання невідкладної допомоги.

Таким чином, проведене дослідження виявило, що самостійна робота та он-лайн тестування є найбільш ефективними формами підготовки лікарів-інтернів до ліцензійного іспиту «КРОК-3». Оцінка теоретичних знань та практичних навичок показала, що краща підготовка інтернів була з дисципліни «Педіатрія». Визначена нагальна необхідність на всіх етапах підготовки лікарів розширити та поглибити вивчення таких дисциплін як військова медицина, радіологія, токсикологія.

Проведений аналіз ефективності підготовки інтернів до ліцензійного іспиту «КРОК-3» висвітлив ряд проблем, рішення яких лежить у площині як центру тестування, МОЗ, так і в підготовці інтернів на додипломному та післядиплом-

ному етапі навчання. Це стосується визначення єдиних підходів до надання невідкладної допомоги, створення та втілення уніфікованих протоколів, національних підручників. На післядипломному етапі слід формувати мотивацію інтернів до практичного оволодіння основ екстреної медичної допомоги при різних невідкладних станах, закріпити отриманні знання та розвивати клінічне мислення майбутнього лікаря.

Література:

1. Об опыте оптимизации обучения педиатров в интернатуре / Н.В. Нагорная, М.П. Лимаренко, Г.И. Баешко [и др.] // *Здоровье ребенка*. – 2008. – № 3. – С. 122 – 127.
2. Хильчевская В.С. Оценка эффективности обучения интернами-педиатрами (анализ результатов анонимного анкетирования) // *Смоленский медицинский альманах. Педагогика высшей школы. Педагогическое проектирование и педагогические технологии* / Под ред. И.В. Отвагина. – Смоленск: Изд-во СГМУ, 2016. – № 2. – С. 148 – 150.
3. Об опыте оптимизации обучения педиатров в интернатуре / Н.В. Нагорная, М.П. Лимаренко, Г.И. Баешко [и др.] // *Здоровье ребенка*. – 2008. – № 3. – С. 122-127.